

Metai XVI.

1905.

Num. 10.

Lietuvių Demokratų Partija.

ŪKININKAS

tautiškai-politiškas žmonių laikraštis
išeina kas mėnuo vieną kartą.

Turinys:

Lietuvos ūkininkai!

Naujos caro „malonės“. A-s.

Naujasai caro manifestas. Jūronis.

Iš dabartinės gadynės. Jūronis.

Seinų Vyskupijos Valdytojas.

Aplinkraščio paaiškinimai.

Žinios: Iš Lietuvos

Prekė 10 kap.

Adresas: M. Saunus, Tilsit, Ostpreussen,
Fabrikstrasse No. 27.

„Ūkininko“ pardavinėjimas.

Parsisiuszdinamoji metų prekė:

Prūsiose (Vokietijoj) ir Austrijoj	2 marki.
Anglijoje	3 šilingai.
Amerikoje	75 centai.
Lietuvoje (Maskolijoje) kuvertuose	3 rubliai.

Apgarsinimai priimami „Ūkininke“ po 15 kap. už paprastą eilutę arba jos vietą. —

Naujieji Lietuvių Demokratų Partijos išleidimai.

Penkiolikai metų sukakus. Ruožai iš „Ūkininko“ gyvenimo.

Iš istorijos Lenkų sukilimų. Iš Napoleono gadynės. Lenkų karalystė ir jos konstitucija. Krakėsmetis (1830). Lenkmetis (1863) Muraviovo darbai.

Valdžiai spaudą leidus. Priežastis spaudos leidimo. Priežastis „Tėvynės Sargo“ mirimo. Susilpnėjimas demokratų. Mūsų spauda ir Lietuvos administracija. Naujieji Lietuvos laikraščiai.

„Sventoji“ caro valdžia. Kaip valdomos viešpatystės. Caro ir jo pamilijos tiesos. Caro valdžia — valdininkų valdžia. Ant ko pasiremia caro valdžia.

Lietuviai, neapsileiskime! Atsišaukimas.

Lietuviai, pagerinkime mūsų mokyklas! Atsišaukimas.

Apie vidutinės mokyklas. Lenkų balsai apie vaikų mokymą ir auginimą. Mūsų reikalavimai.

Kur dingsta mūsų mokesčiai. Tautiškosios politikos knygyneio M 2

Policijos viešpatavimas. Tautiškosios politikos knygyneio M 3.

Ukrainiečių spauda Rusijoje...

Iš revoliucijinio judėjimo Rusijoje

Gana jau gana! Atsišaukimas.

Visi dabar išvien į kovą! Atsišaukimas.

Broliai, Lietuviai! Atsišaukimas.

Šalin caro „dūma“. Atsišaukimas.

Šalin Valdžios mokyklos. Atsišaukimas.

Lietuvių Demokratų Partija.

ŪKININKAS

tautiškai-politiškas žmonių laikraštis

išeina kas mėnuo vieną kartą.

Vardan tautos labo, tiesos ir laisvės!

Lietuvos ūkininkai!

Mēs, ūkininkai sermėgiai, tamsoje gyvendami, nešame didžiausią mokesčių našta. Mēs mokame neteisingus „vikupus“ valdžiai, kuri seniai jau atsiėmė savo pinigų ponams už mūsų žemę išmokėtus. Tais „vikupais“ Kauno gub. ūkininkai kas-met sumoka apie du milijonų rublių. Kelius taisydami, įvairias stovėdami, mēs pakeliame didelę našta; į pinigus sumušus išeitų Kauno gub. arti milijono rublių kas-met. Visokių „mirškų“ sumokame per pusę milijono. O kiek pinigų sudedame už visokias akčyžes ir muitus! — daugiau negu 3 mil. rublių! Viso labo Kauno gubern. ūkininkai sumeta apie 7 milijonus rublių; o dvarininkai vos tik pusę milijono, nors jie daug daugiau turto ir žemės turi.

Mēs savo sūnus atiduodame karūmenėn tarnauti, kas met išeina keli tūkstančiai mūsų sūnų — žaliukų į svetimą šalį, į vargą (iš Kauno gub. pusketvirto tūkstančio); ten išmokina juos visokių nedorybių, ten suardo jų sveikatą, o tankiai ir gyvybę atima.

Ką gi už vis tai duoda mums caro valdžia? Duoda ji savo rusiškos dvasios per rusus mokytojus, per netikusias mokyklas, kurios daugiau blogo negu gero padaro. Duoda tos smarvėsdegtinės (Kauno gub.) už 100 tūkstančių rb. Už 100 tūkst. prisamdo rusų gydytojų, kuriems nerūpi

žmonių gydymas, bet jų alga; valdžios ligonbučiai miesteliuose tankiausiai tušti stovi; jų daktarai be darbo sėdi, nes apsirgęs žmogus eina pas paprastą, o ne „skarbavo“ gydytoją. Duoda mums valdžia popus, gubernatorius, sprauinkus, uredninkus, žandarus ir kitus vagių bičiulius, kuriems labiau rūpi iš mūsų mokesčius iškratyti ir šiaip kišenes ištuštinti. Jie visi vagių ir budelių bičiuliai, jie mūsų siurbėlės; už mūsų pačių pinigų jie mus engia.

Duoda dar valdžia keletą gimnazijų, į kurias neturtelių nepriima, kur liepia brangiai mokėti už mokslą ir kvatiera ir labiausiai rūpinasi aprusinti mūsų vaikus ne kaip duoti jiems nors vieną spindulį šviešos.

Duoda mums valdžia kazokus, dragūnus ir kitokios veislės karūmenę, kuri moka žudyti ir plakti nekaltus žmones, bet nemoka darbo dirbti. Tai yra gaujos dykduonių, kurie bedykinėdami atpranta nuo darbo, įpranta daryti daug visokių nedorybių. Jie tai so-to parama, jie tai prilaiko savo šaudyklėmis ir kulipkomis mūsų krašte tamsybę ir neturtą, patis tamsūs būdami.

Duoda mums valdžia krašą ir telegrapą, kur žmogus daug vargo turi pamatyti norėdamas reikalą atlikti. Ten tavęs nenori suprasti, ten tave niekina ir vargina ir vis tykoja pasipelnyti. O juk iš markių ir kitų mokesčių krašą užlaiko visus valdininkus ir visas įstaigas; lieka jiems kas met šimtai tūkstančių rublių gryo pelno.

Dar duoda valdžia geležinkelius, iš kurių ji turi gryną pelną ir kur prastas žmogus norėdamas siųsti ką nors ar pats važiuoti daug vargo turi pritirti; visi ten svetimi žmonės tarnauja, visi savo ir valdžios pusę prilaiko, o žmonės jiems nė galvoj.

Duoda arba, tikriau sakant, liepia mums valdžia valsčius užlaikyti. Jie nemaža pinigų prarija, daugiausiai arklių užlaikymas, tų arklių, kuriais, kaip ponai, važinėjasi popai, mokytojai, raštininkai ir kiti caro bernai. Valsčius tarnauja visiems: ir bajorams ir miestiečiams, o pinigų sumesti jo užlaikymui turime mes vieni ūkininkai.

Dar duoda valdžia teismus (sūdus), į kuriuos sunku pasiekti, su kuriais negalima susikalbėti, kuriuose retai tegalima teisybės kibirkštį rasti.

Rodos, jau viskas, ką caro valdžia duoda mums už mūsų milijonus.

Ne, dar ne viskas! Valdžia duoda mums rykštes, valdžia patupdė ant mūsų sprando žemiečių viršininkus, be jokio paaikškinimo kiekvieną iš mūsų, be jokios kaltybės gali patupdyti į cypę ant keletos dienų.

Tai bene viskas jau bus, ką duoda mums valdžia už mūsų pinigėlius?

Vyrai! Sakysit, ar tai teisingai dedasi? Ar tai gali taip būti?

Ne, šaukim, kad ne! Neturi taip būt! Tai skriaudos, tai kruvinos skriaudos! Turi būt kitaip, visaip kitaip! Ir bus kitaip, jei mes savo galybę parodysime, o mūsų galybė — tai vienybėje.

Žiūrėkit, ką padarė geležinkelių tarnai eidami išvien! Per kelias dienas prispyrė nusileisti valdžiai, prispyrė patį carą atsisakyti nuo kai-kurių tiesų.

Taigi, vyrai ūkininkai, vienykimės! Susitarkim visi, kas tik turi daugiau šviesos, kas gerai supranta savo reikalus, kas nebenori caro valdžiai bernauti! Statykim savo reikalavimus, aiškinkim juos, rūpinkimės, kaip įmąnydami, kad mūsų reikalavimai kuogreičiau būtų išpildyti.

Dabar visi juda-kruta, kiekvienas rūpinas savo buvį pagerinti. Jeigu mes nesirūpysime, tai ant mūsų gali sukrauti dar didesnes sunkenybes.

Ko gi mums tuojau, šiandien-pat nieko nelaukiant būtinai reikia?

1) Turi būti panaikintas skirtumas tarp ūkininkų, bajorų, miestelėnų ir t.t., visi turi būt lygūs, tai yra visiems turi būti vienodi įstatymai, vienodi teismai ir t.t.

2) Prie valsčių turi visi prisidėti, visi, kas tik tame valsčiuje gyvena, visi lygiomis tiesomis.

3) Visi mokesčiai turi būt paskirstomi pagal žmonių turtingumą ir jų pelną. Kas tik pramitimui teturi, tas te-nemoka mokesčių. Kas turi ar uždirba daug, tas daug ir mokesčių turi mokėti. Juo turtingesnis, tuo daugiau turi mokėti.

4) Panaikinti visas vadinamas naturalines priedermes, kaip antai kelių taisymą, stoikas ir t.t. Tos visos prie-

dermės turi būti atliekamos už pinigus, iš visų surinktus mokesčiais. Dabar ponai beveik nieko neprisideda prie kelių taisymo, o tada turės jie daug daugiau už mus prisidėti, nes jie turtingesni.

5) Panaikint visas akčyžes ir muitus! Jei jau tos smarvės dektinės negalėsime išvaryt iš Lietuvos (o tai būtų puikiausias daiktas), tai tegul būna jos tikroji kaina, kad nė skatiko neliktų iš jos valdžiai. Juk daugumas žmonių geria dektinės tiek, kiek kuriam išpuola pagal jo reikalo, jo supratimo, jo sveikatos; o visai maža težiūri į tai, kiek reiks užmokėti. Kam daug dektinės reikia, tai tas ir ūkį savo parduos ir sermėgą ir dar eis vogti, kad tik dektinės troškulį užgesyti. O kits, kurs susivaldo, tai ir daug pinigų turėdamas neišgers perdaug. Pigumas dektinės nepadidīs girtuoklių skaičiaus. Juk seniau pigesnė buvo dektinė, o mažiau tegėrė žmonės. Rūpinkimės išvaryti dektinę iš Lietuvos laukan, kad jos nė balso nebūtų. Tai jau yra kai-kuriose Amerikos vietose padaryta! O jeigu negalėtumėm to padaryti, tai pasirūpinkim, kad per dektinę negalėtų valdžia rinkti sau pelnų — mokesčių. Juk dvarininkai — ponai piniguočiai mažiausia išgeria dektinės; o mes, Lietuvos ūkininkai ir darbininkai, sukrauname valdžiai per dektinę gryo pelno kasmet daugiau negu 4 mil. Tas tai labai neteisinga. Tegul moka valdžiai mokesčius tie, kurie daug turtų, daug pelno turi, o ne mes sermėgiai.

Todėl šalin muitai ir akčyžės nuo dektinės, taboko, dektukų, silkių, peilių, dalgių, plūgų, suparo ir t.t. ir t.t.!

6) Atsisakykim nuo išperkamuju mokesčių, vadinamų vikupų. Jei vienas tą padarys, tai nieko neišeis, bet jei visi to pareikalausim, tai nieks mums nieko neveiks. Tie mokesčiai be jokios teisybės buvo ant mūsų uždėti. Juk ta žemė, kurią mes gavome, seniai jau buvo atpirkta mūsų senolių — prosenuolių prakaitu, ašaromis, darbu dvaruose per kiauras dienas, o kartais ir naktis. Taip, seniai jau mes už tą žemę savo kruvinu prakaitu esame užmokėję. Negana to, nuo 1864 metų tiek pinigų sumokėjome už ją, kad pati valdžia jau pasisakė, jog ta žemė tiek neverta. Seniai jau valdžia skaito išperkamosius mokesčius kaip

gryną gryniausią pelną, kuri ūkininkai sumoka jai be jokio reikalo, be jokios kaltybės, tik dėlto, kad nėra tarp jų vienybės ir susipratimo.

7) Turi būt visiems Lietuvos vaikams mokslas dykai duodamas, toje kalboje, kokioje patis tėvai ir vaikai panorės. Mokyklų žemesnių, vidutinių ir aukštesnių turi būt tiek, kad visi vaikai galėtų sau vietos rasti. Mokyklos turi būt prižiūrimos pačių Lietuvos gyventojų.

8) Valsčių ir viso krašto reikalais mes patis turime rūpintis. Nereik mums svetimų valkatų, svieto perejūnų priežiūros ir globos! Mes patis savo tarpe atrasime šviesius vyrus, kurie mokės ir panorės už mūsų pinigus mums tarnauti, o ne ponauti ant mūsų. Visi mūsų krašto viršininkai: mokytojai, teisėjai, tvarkos užžiūrėtojai, įstatymų išleistojai turi būti mūsų pačių renkami visuotinu, lygiu slaptu ir betarpišku balsavimu be skirtumo tautos, tikėjimo ir lyties.

9) Kadangi mūsų krašte yra daugybė žmonių, kurie savo rankomis norėtų žemę dirbti, o yra daug tokių ponų, ką negali savo žemės apžioti, tai turi būt paskirta, kiek daugiausiai gali žemės valdyti vienas žmogus, o kita žemė turi būt visos Lietuvos žeme kart su dabartine „skarbava.“ Ta žemė turi būt duodama valdyti žmonėms, kurie gali ir nori savo rankomis žemę dirbti už nedidelį užmokesnį. Tie pinigai turi eiti viso krašto, visos Lietuvos apšvietimui ir kitiems reikalams.

10) Mes negalime žmoniškai gyventi neturėdami žmogaus ir namų nepaliečiamybės, sąžinės, žodžio, spaudos, susirinkimų, draugijų ir streiku liuosybės. Tą turime iškovoti. Negana mums caro pažadėjimų, turi būt tos tiesos įstatymais paremtos!

11) Visų mūsų išrinktųjų viršininkų darbus mes patis turime prižiūrėti; jei kurs blogai pildytų savo priedermes, tai tuojau turi būti paprastam pačių žmonių išrinktam teismui atiduodamas, taip kaip ir kiekvienas žmogus.

12) Turi būt panaikintos ypatingos tiesos tautoms ir tikėjimams. Kiekvienas žmogus, bile ne siurbėlė, turi pildyti visiems vienodus įstatymus, turi naudoties tomis pačiomis tiesomis. Todėl mes reikalaujame tarp kitko,

kad tuojau būtų leista žydams gyventi visoje Rusų valstybėje, kad jie ant kits-kito sukimšti Lietuvoje nevargtų ir per tai mūsų nevargintų.

Tuo tarpu tik trumpai surašę svarbiausius mūsų ūkininkų reikalavimus paduodame juos apsvarstymui ir kviečiame kuo-greičiau vienyties visiems ūkininkams. Paskui galima bus plačiau išdėstyti ir papildyti reikalavimus. Bet jau tuojau reikia pradėti darbuoties.

Naujos caro „malonės“.

Nebenuramina susipratusiųjų žmonių tos caro „malonės“, kurias jis mėjo žmonėms nuo savo sosto aukštybės. Išleidama įstatymus apie caro dūmą valdžia manė, kad jau labai daug duodanti žmonėms, kad žmonės už tai tik rankas turi bučiuoti caro valdžiai. Pasirodė vienok, kad tokiais niekais nebegalima apgauti žmonių. Prasidėjo dar smarkesnė kova su caro valdžia. Sustreikavo visi gelžkeliai, bankai, fabrikai, krautuvės ir tt. Viskas tarytum apmirė. Tik visur buvo girdimas balsas: „šalin dabartinę caro valdžią! Lai būna pačių žmonių valdžia! Duokit šen paglemžtas žmogaus tiesas!“ To reikalavo ne tik darbininkai, bet daugybė apšviestųjų vadinamosios intiligtijos: advokatai, inžinieriai, gydytojai; to reikalavo net daugelis ponų pinigochių, ir jiems nebegera dabartinė valdžia; to reikalavo net kai-kurie valdininkai. Visi sakė — nedirbsime, pakol negausime laisvės ir žmoniškų tiesų. Nieko dabar negelbėjo nė kazokai, nė karūmenė, nė policija, nė žaudarai. Negalėjo su jų pagalba traukinių vežti, negalėjo jie ant gatvių elektros užžibinti, negalėjo bankų reikalų atlikti, negalėjo jie nė gydytojų, nė inžinierių, nė valdininkų vietas užimti. Pasirodė, kad tokia daugybė caro tarnų nieko gero veikti negali, jie turi šaudykles ir nagaikas, bet nėra pas jų nė rankų, nė galvų, kurios galėtų naudingą visiems žmonėms reikalingą darbą dirbti. Caro tarnai didikai jau buvo susitarę žudyti visus streikininkus, tai yra tuos žmones, ką atsisakė nuo darbo. Jau buvo daug paėmę i

kalėjimą. Laukė, meldė caro paliepimo mušt, žudyt juos, kad jie, baimės apimti, stotų prie darbo. Bet tuo laiku atėjo žinios, kad Finliandijoje žmonės apsiginklavę visi, kas tik begalėjo — visi jau isitaisę puikiausius revolverius Brovningais vadinamus ir gerų šaudyklių beturį užtektinai; kad tie finnai jau surinkę iš visos savo tėvynės rusų žandarus, patupdę juos ant garlaivio, o vyriausijai savo priešą budelį general-gubernatori užareštavę jo paties namuose, — jo priesienij keturi apsiginklavę finnai sergsti jį, o aplinkui namų apstoję kiti ginkluoti vyrai; sostapilė Finliandijos Gėlsinforsas darbininku rankose. Visoj šalyj ramiu, tik į Peterburgą nė gelžkeliai nebeina, nė telegramos; girdi caro valdžia, kad Finliandija užsimanė apsiskelbt respublika, kad nebenori jie jau nešt maskolių jungo. Tuo pačiu laiku atėjusios žinios iš Odesos, būk tai visa Juodosios jūros karūmenė maištą pakėlusį, ir apgulusi patį miestą. Tuo-pat laiku gauna žinią caro valdžia, kad Anglija, Francija ir Vokietija ketinančios nė skatiko nebeskoliuti pinigų dabartiniai rusų valdžiai.

Tada tai 17 (30) d. Spalių gabiausias ministras Vitte patarė carui nusileisti. Caras, sako, verkdamas pasirašė po manifestu. Tuo savo raštu jis pats apribuoja save, sakosi, nuo šios dienos nebeišleisias nė vieno įstatymo be pačių žmonių atstovų, kad tie atstovai turėsia tiesą prižiūrėti ministrų ir kitų valdininku darbus. Žada caras tuojau duoti kai-kurias žmogaus tiesas — laisvę sąžinės, žodžio, susirinkimų ir draugijų ir žmogaus nepaliečiamybę; vienok streiku laisvės nežada ir namų nepaliečiamybės nežada. Visi tie caro pažadėjimai tik ant rašto tuo tarpu. Gyvenime juos įvykinti galės tik prasidėjęs revoliucijinis judėjimas. O tuo turpu pasilieka visi senieji įstatymai, pasilieka vagių šaika — policija vadinama. pasilieka budelių gauja žandarų rūbuose, pasilieka laukiniai žvėrys kazokais vadinami, pasilieka ant vietos Klingenbergai, Trepovai ir kiti žmogžudžiai. Jie tebeturi senuosius įstatymus, jie gali kiekvienoj valandoj sučiupti nepatinkamą žmogų ir išsiųst kur į Vologdą, — arba į kalėjimą įkišt — štai tau žmogaus nepaliečiamybė! Jie

gali susirinkusius pasikalbėti žmones kazokų nagaikomis išvaikyti arba net tamsių kareivių kulipkomis išblaškyti. — Štai tau susirinkimų laisvė! Tie budeliai gali ant vietos nušauti žmogų, kurs išrodinės valdžios nedorybes, žmonių skriaudas. Tai tau žodžio liuosybė! Cenzūra pasiliko ant vietos, cenzūros įstatymai dar nepermainyti, todėl gali jie neleisti visos teisybės spauzdinti. Vienu žodžiu, pakol dar tebėra senieji įstatymai, pakol tebėra, žandarai, kazokai, ta pati policija, visi valdininkai, patol mes negalime dar džiaugties, patol dar mes negalime sakyti, kad jau turime pažadėtasias caro manifeste laisves.

Manifestui išėjus, tuojau budeliai parodė, ką jie gali. Tomske sudegino apie 400 žmonių, kurie kalbėjosi apie dabartinį padėjimą, policija ir karūmenė neleido ugnies gesyti. Bakū policija su karūmene armenų namus degina, ardo ir vagia, plėšia. Odessoj daugybė užmuštų ir sužeistų. Visur liejasi žmonių kraujas. Bene 49 miestuose nuo 17 iki 24 Spalių policija padėjo sukelti tamsius žmones prieš žydus, prieš apšvietesnius žmones, prieš visus, kurie tik yra laisvės ištroškę. Žinoma, kad nieko neveiks tie vagis, žvėris — policija su visais savo sėbrais. Nepraeis ir pusės metų, jie turės pasitraukti šalin, turės eiti šunims šieko piauti, ar į Sibirą važiuoti už visus savo darbus. Bet dabar tai sunkūs laikai. Dabar tai ypač reikia visiems eiti išvien, neklausyti prikalbinėjimų caro tarnų. Reikia dabar eiti kartu su visais, kas tik eina prieš senąją tvarką, kas reikalauja žmogaus tiesų, kas griauja policijos viešpatavimą, kas ardo caro valdžią. Žydai daug gero daro dabar smarkiai kovodami už laisvę. Reikia visiems padėti jų kovoje, nekliudyti jiems. Reikia rūpintis kur tik kaip galima apginti juos nuo užpuolimų. Žydai artimieji mūsų ir reikia su jais kaip su žmonėmis ir su artimaisiais elgties. Jie dabar turi būt mums brangesni už kitus, nes jų daugumas guldo galvas už laisvę, už žmogaus tiesas. Jiems ankšta Lietuvoje gyventi, sunku. Gausime laisvės daugiau, galės žydai visoj Rusų valstybėje gyventi, ne-bebus jie čia pas mus teip susikimšę — pasklis po visas kitas šalis; tada bus ir jiems ir mums lengviau gyventi.

[Naujasai caro ¹¹ manifestas.]

17. X. 1905.

Kada visa Rusija sujudo, kada visuotinas streikas, ypač geležinkelių, pavertė visą valstybę į tikrą lavoną, kada caro ausų pasiekė garsas, jog Juodųjų marių laivynas pasikelė prieš jo valdžią ir bombarduoja Odessą*), kada užsienių bankieriai mislydami, jog dabar Rusų valdžia baigia savo dienas, atsisakė paskolinti jai pinigų, kurių valdžiai dabar labai reikia, — štai tada ir rusų caras suprato, jog „blogi laikai“ ir paleido labai įdomų manifestą, kuris tik **prizada** laisvės trupinius, palikdamas visą senąją tvarką. Veltui, lietuvi, jieškosi tame manifeste sau ir savo tėvynei. Lietuvai, nors menkų menkiausių palengvinimų. **Ten jų nėra!!...**

Prasideda tas manifestas, kaip ir visi caro manifestai, visiems žinomam **melu**, jog jis, caras, stojosi caru iš **Dievo malonės**. Mat, caras tyčia neprisipažįsta, kad jo protėvį Mikolą Romanovą žmonės išrinko. Ar tik ne baimė priverčia jį taip pasielgti? Gal jis bijosi, jog žmonės, kurie išrinko jo protėvį, dabar gali jį patį atstatyti nuo valdžios! Viskas tas galimas dalykas. O gal tyčia meluoja, primaišęs čia Dievą, kad ilgiau žmones kvailinti?!

Toliau išrokuoti caro titulai. Kaip visados, taip ir dabar pabrėžta, jog jis „visos Rusijos Savavaldys“. Pradžią to manifesto čia paduodu vertime:

„Garsiname visiems Mūsų ištikimiems pavaldiniams, visūmenės suirimas sostapilėse ir daugybėje kitų Mūsų Imperijos vietų pripildė Mūsų širdį didžiu skausmu. Rusų Viešpačio gerovė jungte sujungta su žmonių gerove, ir žmonių nuliūdimas — Jo nuliūdimas“.

Meluoji, šelmi! Kad tau rūpėtų „žmonių gerovė ir jos nuliūdimas“, tai nebūtumai pradėjęs karo su Japonais; juk gerai žinojai, kad karas pralies daug nekalto kraujo ir paliks daug našlaičių. O tie šaudymai į neapginklotas žmonių minias — ar tai reiškia Tavo rūpinimos

*) tas garsas pasirodė neteisingu (Juronis).

žmonėmis?! — Ne ir ne!!... Šalin tokius žmonių globėjus!...

Tolesnis manifesto skaitymas stačiai parodo, jog ne „tautos gerovė“, o didžiausias tautos suirimas ir pavojus čielylei ir vienybei rusų valstybės, kaip „sosto nuosavybės“, privertė carą duoti žmonėms palengvinimus. Tai mat rusų valstybės pakraščiu, kaip Suomijos (Finų), Kuršo, Lenkijos, Kaukazo, Sibiro ir kitų atsiskyrimas grumoją valstybei, todėl augsta caro priedermė liepianti jam visomis proto (kurio, pridursiu, neturi) ir valdžios (kuri sprūsta jam iš rankų) spėkomis stengties kuo greičiausiai prašalinti tokį pavojingą valstybai suirimą ir siekties į grovo Vitte's protą. Iš tos tat priežasties caras liepė tam savo tarnui „suvienyti valdžią ir ginti ramiuosi“ (suprask: policiją, žandarų ir šnipus, nes kiti — visi maištininkai). Davęs tokį prisakymą grovui Vitte, caras toliaus liepia valdžiai išpildyti savo 4 griežtus (bit po sienu!) norus. Nelaimingas! Su tuo savo griežtumu pasivėlinai: niekas nebetikės — valstybės „negirdėtas suirimas“ privertė carą, o dabar verčia žmones netikėti jam. Caro lūpomis čia kalba baimė. Tečiaus pažiūrėsime kokie tai norai:

I. dovanoti visūmenei tvirtus pamatus žmogaus laisvės, tariant žmogaus nepaliečiamybę, sąžinės, žodžio, susirinkimų ir draugijų laisvę.

Kokia-tai laisvė, kada visur viešpatauja aštrioji sargyba ir karo padėjimas!... Ar ne „žmogaus nepaliečiamybė“ liūdią pilni kalėjimai, žaizdos nuo kazokų nagaikų ir dagi lavonai ir kraujas, pralietas ant miestų gatvių?!... Šalin tokią laisvę ir tokią „žmogaus nepaliečiamybę“! Šalin ir patį carą — žmogžudį!!...

II. Nesustabdant paskirtųjų į valstybės dūmą rinkimų pasistengti pritraukti į ją tuos gyventojų luomus, kurie ikišioliai negalėjo dalyvauti dūmoje.

Čia jau caras stačiai prisipažįsta, jog ikišioliai ne visi turėjo tiesą dalyvauti rinkimuose į dūmą, jog daugumas ūkininkų, pabrių darbininkai ir visi beturčiai tos tiesos neturėjo, jog ant galo pirmutinis dūmos sumanymas, ant kurio ministeris Buliginas padėjo pusę metų, reikalaujas

atmainų t. y. pasirodo netikės. Tuos atmainos paliečia rinkimus, o kaip tuojaus pamatysime ir pačią dūmą. Nors ir yra daromos rinkimų atmainos, tečiaus ūkininkai, pabriku darbininkai ir beturčiai (šitie visai nepateks) pateks į Dūmą mažame skaitliuje ir todėl jų atstovai nieko nelaimės savo įgaliotojams — rinkikams. **Šalin caro dūmą!** Rūsų valstybei reikalingas **įsteigiamasis susirinkimas** (nors ir „dūmos“ vardu), į kurį galėtų patekti kiekvienas valstybės gyventojas, be atžvilgio, ar jis tartingas ar ne ir be jokių kitų kliūčių. Kaip šitą manifestą, taip ir įsteigiamąjį susirinkimą žmonės įgys tikrai per kovą su caro valdžia. **Tegyvuoja kova! . . .** Ji išraus iš caro rankų valdžią ir žmonėms ją atiduos per visuotiną, lygų, slaptą ir betarpišką (stačią) balsavimą.

III. Tą punktą galima padalinti į dvi dali:

- 1) Be dūmos patarimo joks įstatymas teneturie jokios vertės.
- 2) Suteikti žmonių atstovams priežiūrą caro pastatytų valdininkų darbų.

Šitie du prižadėjimu labai svarbūs. Jie iškovoti nuo „maloningojo“ caro, bet kur garantija (išsitikėjimas), kad caras pajutęs savo rankose spėkas ir galybę neatims atgal to, ką dabar žmonėms sujudus ir valstybei suirus, duoda? Jis dar mat ir atskirus valdininkus ant žmonių sprando žada statyti ir toliau, kaip ir dabar. Dabartiniam padėjimui beesant ir tiems patiems caro valdininkams beviešpataujant, šitie du prižadėjimu gali pasilikti tuščiais žodžiais. Tuščių žodžių nereikia! . . . Tegul darbai, o ne tuščiais žodžiais išreiškia caras savo norus! Tas būtų geriau ir visiems suprantamiau.

O mums lietuviams, ką caras žada? Gal Vilniaus seimą? — Nieko!! . . . Kaip rusai įsteigiamąjį susirinkimą taip mes savo Seimą Vilniuje turime iškovoti; caras prašymų ir maldavimų nenori suprasti. Jam reikalinga kova ir kraujas. **Tegyvuoja kova!! . . .** Tada tikrai turėsime Vilniaus Seimą, į kurį rinksime savo atstovus, kurie valdys Lietuvą ir tikrai užtars mūsų reikalus. **Tegyvuoja mūsų Seimas Vilniuje!! . . .** Be jo mes neapginsime savo reikalų. Paskutinis IV manifesto skyrius šaukia visos

Rusijos sūnus (jau ne pavaldinius! Žiūrėkite koks nusileidimas!) atminti savo priedermę, prieš tėvynę (apie sostą nė žodelio! Dar didesnis nusileidimas! Pašautas žvėrys kaukia ir susimylėjimo prašo!) padėti prašalinti negirdėtą suirimą ir drauge su caru (nuo musiškių to, Tu, care, nesulauksi!) nuraminti tėvynę. Žiūrėkite kokių nekaltų avinėlių išrodo caras, kada mato, jog prieš jį susivienijo visi valstybės gyventojai, o tuo tarpu pasirašo vardu „Rusijos Savavaldys“. Netikėkite jam, žmonės! Šalin carą!!...

Juronis.

Iš dabartinės gadynės.

Kareiviams ir kitiems, kuriems
prisieis tarnauti kariūmenėje paveda
autorius.

„Blogi metal!“ skundžiasi ūkininkai. „Sunku gyventi!“ skundžiasi pabriku darbininkai. Nevienas gal pasakyti, jog nedyvai, kad pabirkos darbininkui „sunku gyventi“, jeigu pas ūkininką „blogi metal“. Bet štai kas stebėtina: šitas skundas užgirsi ir tada, kada pas ūkininką „geri metal“. Iš ko tas paeina? — Truputį išigilinus, lengvai pamatysime, jog čia didelę įtekumą turi kitokios gyvenimo sąlygos. Bėgdamas pirmyn gyvenimas stato vis naujus ir naujus reikalavimus. Kiekvienas atsiminęs, kaip žmonės gyveno pirm 20 metų, pats patėmys, jog tada žmogus galėjo apsieiti be daugelio daiktų, kurie dabar būtinai reikalingi, kaip antai: žibalas (gaza), dektukai (serčikai) ir kiti. Mūsų tėvai lengvai apsieidavo be žibalo ir dektukų, o dabar pamėginkite apsieiti be jų. Mūsų tėvai nemokėjo nė skaityti, nė rašyti ir, nieko sau, — gyveno ir didelio vargo iš to sau nematė. Bet užtat dabar kokiame sunkiame padėjime jaučiasi toks tamsuolis! Jo padėjimas neužvydėtinas. Taigi kitokie laikai, kitoks gyvenimas ir kitokie gyvenimo reikalavimai. O tie reikalavimai laikui bėgant, dygo ir augo, kaip grybai po lietaus. Kadangi tarp žmonių nėra lygybės, tai labai suprantamas dalykas, kad šitie reikalavimai pas vienus buvo vienoki, o pas kitus kitoki ir dažnai priešingi, kaip štai darbininkų ir pabrikanų reikalavimai.

Pabrikantas nori kuodaugiau¹⁵ išnauduoti darbininką ir kuomažiau jam užmokėti už darbą, darbininkas gi nori didesnio užmokesnio už savo darbą ir trumpesnės darbo dienos. Toks reikalavimų priešingumas erzina žmones. Kyla kova, kurioje abi pusės kartais perdeda: piniguočiai kreipiasi prie valdžios, o darbininkas grėbiasi straiku, o tamsesnieji iš jų mašinas gadina. Pati valdžia pinigiskai su pirmaisiais surišta, jaučiasi labai nesmagiame padėjime: nepadėti piniguočiams — tai vistiek ką sukelti jų neužganėdinimą ir uždaryti sau jų kišenių (nuo to valdžia jokių būdu negali atsisakyti: pinigai jai visados reikalingi), iš kitos vėl pusės — padėti piniguočiams, tai reiškia stoti į eilę su piniguočiais jų kovoje su darbininkais, tai yra atvirai stoti į kovą prieš darbininkus. Ką čia daryti ir kaip išsisukti iš tokio padėjimo? — Valdžia nutarė eiti išvien su piniguočiais ir tuo pačiu laiku skelbti, kad ji labiausiai rūpinasi darbininkais ir ūkininkais, žodžiu sakant, nutarė visokiais būdais monyti žmones, kad tik išrodyti jų globėja ir gelbėtoja. Vienok darbininkai greitai susiprato, pamatę monius ir pradėjo spiesties į kuopeles ir dideles kuopas, žodžiu sakant vienyties. Valdžia išstatė prieš susivienijusius darbininkus žandarų, šnipų, policiją, kariūmenę, kazokus; ant galo pradėjo skersti vadinamuosius savo priešus. Skerzdamą visai neapginkluotus darbininkus valdžia nepasiekė to, ko norėjo. Jos tikslas buvo labai aiškus: darbininkus už pasipriešinimus smarkiai pabausti ir įvaryti į juos baimę valdžios galybės; vienkart per popus, kunigus ir kitus šventikus skelbė jiems (ir visiems kitiems, ne darbininkams, jog caro valdžia, kuri sušaudymui visai nekaltų žmonių liepia „patronų nesigailėti“,*) yra „šventa“ ir pats caras paties Viešpačio Dievo patatytas žmonėms valdyti, tariant valdžios tikslas buvo ir yra žmones kvailinti ir apkvailinus engti. Iš tos priežasties caras savo manifestuose vadina save valdonu „iš Dievo malonės“. Kvailinimo tikslui caras liepė popams, kunigams ir kitiems šventikams sutaisyti atskiras maldas už carą. Matant tokius caro norus šventikai ir

*) iš gen-gub. Trepovo apskelbimo Peterburge.

įvairūs kunigai — vieni iš baimės, kiti norėdami prisimeilinti (kaip Seinų ¹⁶ palotas Antanavičius) — pradėjo su įnirtimu kvailinti žmones. O caras tuo pačiu laiku kada šventikai iš kailio nérési skelbdami caro valdžios šventenybę, skerdė visus, kurie priešinosi nors žemiausiems jo tarčiams — valdininkams. Tomis skerdynėmis jis tik ardė (žinoma per kvailumą) šventikų darbą: neatsižvelgdamas, kur teisybė — žmonėse ar valdininkuose, — caras sušaudydavo žmones. Tais šūviais jis užmušė žmonių širdyse įsitikėjimą caru, kaip savo tėvu ir dagi „šventuoju“. Tarp žmonių pradeda platintis neapykanta prieš carą, ir žmonės nesyki kesinosi ant carų gyvybės, žodžiu sakant, prasideda kova iš abiejų pusių. Kas pergalės, parodys laikas. Tečiaus dabar jau caras atjaučia, jog jis bus pergalėtas: pasirašydamas po manifestu spalį 17 d. š. m., jis pasisakęs grovui Vitte tuos žodžius:

„jei reikes, tai paaukasiu savo sostą ir dagi savo gyvybę“

Pasakė, persižegnojo ir pasirašė po manifestu. Ką reiškia tas viskas, aišku. Caras jaučia save silpnas esąs prieš „negirdėtą (kaip jis sako manifeste) suirimą“, jis jaučia, kaip valdžia sprūsta jam iš rankų, jis šaukiasi prie „tėvynės sūnų“ (jau ne pavaldinių!), jis padeda ginklą, jis jau nenorįs kovoti, tečiaus jo tarnai valdininkai vis dar priešinasi tam „negirdėtam suirimui“ ir visomis spėkomis stengiasi palaikyti griūvančią „senąją tvarką“, kuri buvo gera tikrai jiems ir jiems suteikdavo saldų gyvenimą. Jie tai visur, po visą Rusiją, skerdžia nevien darbininkus, bet ir kitus, dagi vaikus — gimnazistus ir gimnazistes. Žmonių lavonais jie nuvertė miestų gatves, žmonių kraujuose jie braiduoja.

Dabar kyla klausymas: kūr rusų valdžia rado tiek budelių, kad nugalaboti daugybę žmonių? — Taigi, gėda prisipažinti: tų pačių žmonių tarpe!! . . . Pasinaudodamas jų tamsumu, caras paima nuo jų „prisiegą“ ištikimais pildyti visokius jo prisakymus, grasindamas tuos, kurie jo nepaklausys, pasmerkti mirtimi. Pirm to visaip įbauginti, žmonės pastoję kariūmenen (vaiskan) visai nustoja sveiko proto: jų akyse stovi toji baisi „prisiega“, už su-

laužymą kurios šiame gyvenime jiems pažadėta mirties bausmė, o po smerčiui — čyščius (katalikams) arba pragaras (visiems kitiems). Tokiu būdu caras sau pabrikuoja budelius, kurie žudo savo tėvus ir brolius, motinas ir seseris. — Vargšai! Ką jus dirbate?! Atsiminkite penktą Dievo prisakymą: „*neužmušk!*“ Argi gali Dievas, kursai prisako „*neužmušk!*“ reikalauti nuo jūsų užmušimo? — Aišku, jog tas pats Dievas to negali reikalauti. Jo prisakymai aiškūs.

— Tai-gi, kaip išgirsi prisakymą „*užmušk!*“ („*ply!*“), atminti, jog tai šetono prisakymas, *Dievo-gi prisakymas liepia „neužmušk!“* Tą visados turėk atmintyje ir nešaudyk į žmones, kurie nori išgelbėti save ir tave nuo šetono veislės. Atsimink, jog pagrižęs namon iš kariūmenės pats tu būsi toks pat žmogus. kaip ir tie, į kuriuos tau liepia šauti ir kuriuos tu, nelaimingas, šaudai. Apsvarstyk, kuo jie prasikaltol! Nejaugi noras iš vargų išsigelbėti ir geriau gyventi yra tokiu dideliu prasikaltimu, kuris reikalauja pabaudimo mirtimi?! Pamišyk ir pasakyk, *taip ar ne!* Neužmiršk dar ir to, jog pagrižęs iš kariūmenės pats tu būsi eilėse tų žmonių, į kuriuos šaudys jau kitas, užėmęs kariūmenėje tavo vietą. Pamišyk dar apie tą, ar dovanos tau Viešpats Dievas nekalto kraujo praliejimą? Apsvarstyk tą viską ir daryk, kaip Dievas ir tavo sąžinė liepia. Tavo priedermė — *stoti į eiles tų žmonių, kurie nori numesti caro jungą, ir padėti jiems.* Tada tikrai laimės ne tik jie, bet ir jūs, nes *jų gerovė — jūsų gerovė.* Tada jau nebebus tokių, kurie liepia jums į žmones šaudyti. Tą visados turėk atmintyje. — O gal pasiklaus, tamsus žmogeli, kaip aš galiu stoti į jų eiles, juk ir jų eilėse galiu peržengti Dievo prisakymą „*neužmušk!*“ — Vargšė! atsimink, jog su šetonu kariavo pats Viešpats Dievas ir visi šventieji, vadovaujant šv. Mykolui. Atminti tą viską ir drąsiai kiek ranką prieš carą, kuris palaiko šetono prisakymus ir stumia jus į amžiną prapultį.

P. S. Paliepime Peterburgo kariūmenei nuo Spalių 18 d. š. m. № 3 pasakyta:

„Jo Didenybė Caras Savo ranka rašytame man laiške viršiausiai teikėsi paliepti: *apskelbti pavestai man miesto (Peterburgo*) kariūmenei Savo karščiausią padėką už jos pilniausiai išlikimą tarnystę prie neišpasakytai sunkių sąlygų. Laikau sau už laimę pranešti apie tai pavestai man kariūmenei.*“

Pasirašė *Trepovas.*

Taigi, ar ne gėda jums, kareiviai!... Jūsų priedermė — ginti savo kraštą nuo priešų užpuolimo, o ne žudyti nekaltus žmones, norinčius, kaip ir jūs, geresnio gyvenimo. Caras su sava valdžia daro jus „žmogžudžiais“ ir dagi taip begėdiškai siunčia jums per rankas visam pasauliui žinomo budelio Trepovo savo „karščiausią padėką“ už galvažūdiškus darbus. Ar-gi nejaučiate, jog caras tuo savo laišku išdavė jums paliūdijimą, *jog esate „geri galvažudžiai“.* Gėda, gėda ir gėda!!!... *Juronis.*

N. 1097. —

Seinai 10 Liepos m. dieną 1905 m.

Seinų Vyskupijos Valdytojas.

Garbingai Kunigijai.

1. Išgirdusi didžiai liudnias žinias apie riaušes, neseniai atsitikusias keliose šios vyskupystės vietose, Dvasiškoji Vyriausybė trokšdama prilaikyti tą santaiką, kurią Viešpats Jėzus yra atnešęs ant žemės, šaukiasi į garbingąją kunigiją, idant gavusi šį raštą artimiausiam nedėdienyje arba ir kitą kokio šventėje, jeigu tai pripažintų reikalingu, po perskaitytos dienos evangelijos, viešai ir karštai iš pamokslinės pakeltų savo balsą išniekindama platinamą tarpu žmonių klaidingą, Bažnyčios uždraustą ir prešingą krikščionybei iš užsienio atneštą mokslą.

Šiandien ištikro išsipildo tai, ką yra kitados pranašavęs Šv. Povylas apaštalas. „Nes bus laikas, kad neapkęs sveiko mokslo, bet pagal savo pageidimus susivadis mokintojus meilūs paklausyti, o nuo tiesos atskreips klausę ir kreipsis prie pasakų“.

2. Tokie mokintojai, tai pragaro pasiuntiniai. Jų mokslą skaitote yvairiose knygutėse ir atsišaukimuose. Anot evangelijos jie čia atėję tiksliai „vogt, užmušt ir pražudyt.“ — Budami šetono samdininkais jie stumia jus į visokius prasižengimus, o įvarę į nelaimę ir vargą apleis jus, pabėgs nuo jūsų ir paliks jus pragaro vilkui suėsti, nes tiksliai „gerasis ganytojas duoda savo gyvybę už savo avis“. (Joan. X. — 10—12). Todėl ir šv. Povylas ir šv. Jonas Apaštalai perspėja, sakydami: „yra kai-kurie, ką maištą kelia ir nori iškreipti Kristaus evangeliją. Bet kad ir mes arba

*) čia caras dekavoja Peterburgo kareiviams už šaudymą į žmones.

Aniolas iš dangaus apsakinėtų jums evangeliją ne tą, kurią mes esame jums apsakę, tebuna prakeiktas“ (Gal. I. 7—9)

3. Kaip pirma esame pasakę, taip ir dabar vėl sakau: „jeigu jums kas apsakinėtų evangeliją ne tą, kurią jūs priėmėte, tebuna prakeiktas.“ (Gal. I 7—9). „Nes daug yra suvadžiotojų, iš-jusių į pasaulį, kurie nepažįsta Jėzaus Kristaus... Kiekvienas, kuris atsitraukia ir nepasilieka Kristaus moksle, neturi Dievo... Jeigu kas ateina pas jus ir neatsineša šio mokslo, to nepriimkite į namus ir nesisveikinkite su juo, nes kurisai jį sveikina, dalyvauja piktuose jo darbuose.“ (2 Joan. 7—11). Dabartiniai melo platintojai, kurie trokšta tikrai jus pražudyti, paduoda jums mokslą visai priešingą mokslui Kristaus ir Jo Bažnyčios — Jie nepripažįsta nė Dievo, nė busiančiojo gyvenimo, o giria tikrai gyvulišką ir geiduliams atsidavusį žmogaus gyvenimą Kristaus įstatytąją Bažnyčią laiko per nieką, kunigai jiems nereikalingi, pats tikėjimas ir šventieji Sakramentai, tai anot jų kunigų pramanymas. Dėlto pasak šv. Povylo: „niekais jie pavirto savo protavimuose ir aptemo netikusi jų širdis, nes tarydamiesi esą išmintingi, likosi kvaili, perkreipė nemirtingojo Dievo garbę, todėl padavė juos Dievas pagal jų širdies pageidimus į netyrybę (immunditia); jie perkreipė Dievo tiesą į melą ir labiaus tarnavo sutvėrimui, negu sutvertojui, todėl Dievas padavė juos netikusiam protavimui, idant darytų tai, kas nepridera. Jie pripildyti visokios nedorybės, paleistuvavimo, godulio, piktadorybės, pilni pavydo, žmogžudybės, barnio, vyliaus, nelabumo; jie apkalbėtojai, apšmeižėliai, Dievo neapkenčiami, padergėjai, poikūs, pasiputė, piktybių išradėjai, nepaklusnūs tėvams, bepročiai, nenumaldomi, negailėtingi.“ (Rom. I. 21—31).

4. Šitie melo mokytojai ir visokios tvarkos naikintojai sako jums, jog vyriausybė visai esanti nereikalinga. Po vyriausybės vardu čionai reikia išmanyti ne tikrai viešpataujantį Ciecorių bet ir visus tuos, kurie padeda jam valdyti ir prilaikyti visūmenėje tvarką. Tuotarpu tautų Apaštalas aiškiai kalba: „Visokia dušia tebuna pasidavusi augštesnėms vyresnybėms, nes nėra vyresnybės, kaip tikrai nuo Dievo, o kurios yra, Dievo yra pastatytos. Todėl kas priešinasi vyresnybei, priešinasi Dievo įstatymui, o kurie priešinasi, patis gaminasi sau prapultį. Ar nori nesibijot vyresnybės? Daryk gera, o turėsi nuo jos pagyrimą. Jeigu gi darysi pikta, bijokis, nes ne be priežasties kalaviją nešioja, nes yra Dievo tarnas, keršytojas nubaudimui to, kuris daro pikta. Dėlto ir mokėtis mokate, nes jie Dievo tarnautojai. Taigi atiduokite, kam kas pridera: kam mokėtis—mokėti, kam maitas maitą, kam baimė—baimę, kam garbė— garbė. (Rom. XIII 1—7).

- Paminėtieji melagingi mokiotojai kalbina jus nemokėti mokesčių ir neleisti savo sunų į kariūmenę. Išgirdę tokią jų šneką pasiklauskite, ko norite, ar yra visame pasaulyje tokia valstybė, kur žmonės nemoka mokesčių ir kur nėra kariūmenės? Juk pats Išganytojas Viešpats Jėzus, ramybės Karalius, toki mokslą išniekino prisakydamas: Atiduokite kas yra Ciescriaus, — Ciescriui, kas yra Dievo — Dievui (Math. XII, 21).
5. Apsimėję nekaltais avinėliais šitie sėjikai pramanymų, priešingu Bažnyčios mokslui, išneka jums, kad prilaikymui tarp žmonių blaivybės buk reikia laikinti valstybės įsteigtosios dektinės sankrovos (monopoliai) arba aliečių alaus sankrovos, nes josios anot jų yra proga į nuodėmę,

veda į girtuokliavimą. Ant to galima atakyti, kad paleistuviui kiekviena moteriškė buna proga į nuodėmę. Vienok iš to dar neišeina, kad visos jos reikia užmušti. Taip pat vagiui kiekvienas svetimas arklys buna proga į nuodėmę, o kad jisai nevogtų, argi turėtume visus arklius išmušti? — Taigi matote, ant kokių melagingų pamatų remiasi mokslas tų suvadziotojų, pragaro samdininkų, kurie apsidengę pariziejų maldingumu, kursto jus naikinti ir kromus, laikomus žmonių kitoniskos, negu jūsų tautybės ir kitonisko tikėjimo.

Neklausykite tokių mokytojų, jie meluoja jums, apgaudinėja jus ir ir veda jus į kuno ir dušios prapultį. Juk turite aiškų Dievo prisakymą, kurį kasdien kalbate poteriuose: „sekmas — nevogk“ ir išmincingą reiškini: „nedaryk kitam to, ko nenori kad tau būtų daryta.“ — Svetimas daigtas gadinti arba naikinti, tai vistiek, ką vogti, o pertai padaryta artymui nuoskauda turi būti atlyginta.

6. Šitie neva žmonių užtarytojai, o ištikrųjų visumėnės tvarkos ardytojai, kalbina darbininkus paliauti darbus dvaruose arba pas ūkininkus, kad darbdaviai būtų priversti padidinti jiems užmokestį. Neklausykite kurstytojų! Paliovę dirbti padarysite didelę nuoskaudą ir sau patiems ir visumėnei. — Dykai gaisindami laiką jūs neteksitė kad ir mažo, bet būtinai reikalingo uždarbio ir jums ir jūsų šeimynoms. — Jūs turite teisingai ir sąžiningai dirbti tą darbą, kurį esate apsiėmę. — Jumis ne valia pavydėti turtingiems, o dar labiau pasikėsinti ant svetimo gero. Galite rupintis pagerinti savo padėjimą, galite reikalauti, kad būtų padidintas užmokestis už jūsų darbą, bet tai vis turi būti atlikta doru krikščionišku būdu. — Tokiame atvejyje ir Bažnyčia prilaikys, jūsų pusę, jeigu elgsitės pagal mokslą Šv. Povylo Apaštalo, kurisai viename savo raštų kalba į tarnus šiais žodžiais: „Klausykite . . . ponų pagal kuną su baime ir drebėjimu jūsų širdies tikrybėje, kaip Kristaus. Ne dėl akių tarnaudami, lyg žmonėms norėdami įtikti, bet kaip Kristaus tarnai iš širdies pildydami Dievo valią, — tarnaudami noromis, tartum Dievui, o ne žmonėms. — (Ephes. VI. 5—7). O kas daro nuoskaudą, atsiims tai, ką neteisingai yra padaręs, pas Dievą nėra atžvilgio į ypata (Coloss III. 25.) Savu keliu ponai ir ūkininkai taip jau ne gali apsunkinti darbininkų ir tarnų darbais pereinančiais jų pajėgas. Jie privalo su jais elgtis, kaip su jaunesniais savo šeimynos vaikais ir rodyti jiems gerą širdį. Todėl duoti darbininkui pritaikytą darbui užmokestį, idant ir jisai ir jo šeimyna pagal savo padėjimą ir reikalus galėtų vesti priderantį gyvenimą ir aprūpinti savo senatvę. — Grinėios paskirtos darbininkams turi būti švarios ir sveikos, o taip vadinamoji ordinarija išmokama teisingai. Ponai ir ūkininkai neprivalo už menką nieką nutraukti nė mažiausios suderėtos algos dalelės.

Be to, jie turi duoti tarnams ir darbininkams patogų laiką tikėjim priedermes išpildyti, nes tiktai tokiu būdu darbininkas atiduodamas Dievui, kas yra Dievo, pataikis gerai atlikti užduotą sav darbą.

„Ponai, — mokina Šv. Povyilas — darykite tarnams tai, kas pridera ir teisinga, žinodami, jog ir jūs turite Viešpatį Danguje.“ (Coloss. I. 1.) Elgkitės su jais atleisdami jiems grumojimus, žinodami, jog jūs Viešpats yra danguje ir nėra pas jį atžvilgio į ypata. (Eph. 9.)

7. Neseniai buvo šitokis atsitikimas. Kasžin-koks kurstytojas, kelkdamas žmonių dalino jiems atsisaukimus priešingus tikėjim ir val-

stybei. Pamatęs tai vietinis žemsargys mėgino sulaikyti nedorėlį, bet šisai revolverio šuviu užmušė jį ²¹ vietoje, o kitą policijantą norėjusį sulyg savo priedermė atėti draugui į pagelbą mirtinai sužeidė ir niekeno nebaudžiamas pasislėpė. Visa tai atsitiko matant didžiai žmonių miniai, bet niekas išten buvusių nesusiprato padėti žemsargiui arba pagauti žmogžudį. Toksai nedorėlis šiandien užmušęs žemsargį, rytoj, gali but, pasikeisęs uždobi tave, tavo pačią arba net ir vienturtį sunų. — Argi toksai prasižengimas ir nekaltas pralietas žemsargio kraujas nesišaukia į dangų, kaip reikiant atkeršyt visiems tiems, po kurių akių buvo padaryta tokia bjauri nedorybė. — Juk ir Dvasia Šventa Šv. Povylo lūpomis skelbia, kad „kurie tokius daigtus daro, verti yra mirties ir ne tik tai, kurie tai daro, bet ir kurie pritaria tai darantiems.“ (Rom I, 32).

8. Jeigu Kristaus mokslo priešininkai ir melo platintojai, apie kuriuos čia kalbame, ateitų ir pas jus ir imtų įkalbinėti jums tai, kas nesutinka su Bažnyčios mokslu arba dalintų jums knygučes priešingas tikėjimui ir valstybei, netikėkite jiems, neklausykite jų, neduokite jiems išeiti nuo jūsų nenubaustiems.

Juk kaimenėje atsiradus užkrėčiamai ligai tuojaus atskiria užsikrėtusius gyvulius, idant sveikus apsaugotų nuo ligos ir kritimo. — Taip pat, idant tie klaidingi mokytojai neužkrėstų jūsų savo paklydimais, neklausykite jų nesuomonių ir išduokite juos į vyriausybės rankas, nes tylėdami ir nieko neveikdami tapsite dalininkais jų paklaidų ir prasižengimų.

Be to, pritardami šitiems melo mokytojams ir tiesos iškreipėjams užsitrauksite ant savęs Bažnyčios bausmę vadinamąją ekskomuniką arba atskyrimu iš tikinčiųjų visuomenės ir už tai negausite per išpažintį išrišimo už nusidėjimą, nes paprastas kunigas neturi tam tikros valdžios išrišti iš prasižengimų tokių, kaip pritarimas platintojams klaidingo mokslo; šitokiuose atsitikimuose kiekvieną kartą reikia kreiptis į Apaštališką sostą.

Tai gi neklausyti neklausykite apgaulingų įkalbinėjimų šitų plėšriųjų vilkų, ateinančių pas jus avies kailyje.

Neskaitykite jų knygučių, nė išmėtytų atsisaukimų, naikinkite jų rašt-palaikius, bijodamiesi, kad jūs patis neįeitumet į klaidą ir nelaimingą kelią.

Štai čia ir drąsiai pasakykite sau: Mēs nenorime priimti jokių klaidingų mokslų ir turėt savo vadovais svieto pereigų. — Mēs turime savo persitikrinimus, paremtus Kristaus ir Jo Bažnyčios mokslu. Darysime tik tai, ką mums liepia mūsų priedermė dėl Dievo, dėl pačių savęs ir dėl tėvynės. Mēs nepavesime savęs kokių-ten valkatų malonei arba nemalonei, bet pasikakšime tokia dalia, kurią mums suteikęs yra Dievas. Ant galo kreipiuosi į jus, broliai kunigai, Sventojo Rašto žodžiais: „tai sakyk ištikimiems žmonėms, dirbk kaip geras Jėzaus Kristaus kareivis (2 Tim. II, 2). Apsakinėk žodį, prispirk gerumu ir negerumu: bark, melsk, drausk, su visokia kantrybe ir mokėjimu (2 Tim. IV, 2). Bukite tvirti karėje ir kovokite su senuoju žalčiu, o gausite amžinąją karalybę (Ant ad. Magn. in 2 vesp. Ap.), o kurie tik tai šitosios taisyklės turėsis, ramybė ant jų ir gailėstingumas.

Šitą mano atsisaukimą Garbingasis Džiakonas teiks kuogreičiausiai nusiųsti savo dekanato kunigijai, kad jį išakmu praneštų žmonėms apie grumojantį pają.

Vyskupijos Valdytojas Kng J. Antanavyčia Pralotas.

Aplinkraščio²² paaishkinimas.

1. Sakyk, pone Vyskupijos Valdytoji, ar tu tą raštą išleidai Dievo ir bažnyčios prisakymus pildydamas, ar tik gubernatoriaus iprašytas?

Žinome, kad užmušimas žemsargio Budkoje labai išgąsdino visą policiją, ir ji ką tik įmanydama daro, kad kaip-nors savo kailį gelbėti.

Tu paliepi kunigams „išniekinti“ „iš užsienio atneštą“, „klaidingą, bažnyčios uždraustą ir priešingą krikščionybei mokslą“; bet tu nedrįsti paliepti išaiškinti tą mokslą; nurodyti jo klaidas. Lengviau išniekinti negu išaiškinti. Ar ir Kristus taip darė?

Aš nenoriu niekinti tavo žodžių, kunigel. Noriu parodyti, kiek juose yra teisybės.

2. Kam pritiktų vardas „pragaro pasiuntiniai“, tegul pats skaitytojas sprendžia perskaitęs Vyskupijos Valdytojo ir mūsų raštą.

Parodyk, kunigel, nors vieną knygutę ar atsisaukimą, kur būtų raginami žmonės „vogt, užmušt ir prazudyt“. Bene būsi tik tą iš piršto išlaužęs?

Tvirtini kad revoliucionėriai*) stumia žmones į prasižengimus (žinoma, prieš valdžią), o paskui apleis juos, paliks „pragaro vilkui suėsti“, tai yra atiduos valdžiai į nagus.

O bene tik tu, kunigel, savo raštu kurstai žmones, kad jie savo brolius prieš valdžią einančius atiduotų „pragaro vilkui“.

Ar tai vadinasi guldai galvą už savo avis? Revoliucionėriai kitaip daro; jie ne tik ką nepameta nelaimėje savo šalininkų, bet kits-kitą gelbsti kaip įmanydami.

Tam tikslui turi jie kankinių kasą, iš kurios šelpia visus „pragaro vilkui“ patekusius.

Revoliucionėriai gulto galvas už savo žmones: kenčia kalėjimuose, ištrėmimuose, ragauja kazokų nagaikų ir kitokių saldu-mynų, kuriuos padedi užtraukti ant jų, tu Seinų Vyskupijos Piemene!

Tau už tavo tuos darbus „pragaro vilkas“ bent pagyrimą atsiųs. — Tai kurs-gi čia „gerasis“ ganytojas? Tu, kunigel, daug apie save manai. Tau rodosi, kad jau Šv. Povilo galybė

*) taip jau vadinsime tikruoju vardu tuos naujojo mokslo platintojų

turi ir, kaip jau ką pasakysi, tai nors aniolai iš dangaus apsakintų ne tą, ką tu apsakinėji, tai bus prakeikti. Todėl ir keiki visus kitus, kurie tik netiki į carą ir jo valdžios malonę. Tu, kunigel, net su Šv. Povilu nori susilyginti! Paprastai tokius žmones, kurie taip daug apie save mano, daktarai vadina manijakais, sergančiais troškimu didybės.

3. Ar tai tu, kunigel, nesuvedžioji žmonių, sakydamas, būk tai revoliucijonėriai einą prieš Dievą. Jie eina prieš biaurią neteisingą valdžią, prieš žmonių skriaudikus, prieš neteisybę, jie platina žmonių meilę, pasišventimą, išsižadėjimą savęs, šiltos vietelės, šaukia visus eiti į pagalbą vargstantiems ir skurstantiems. O tu šauki visus, kas tik dar tiki į carą ir jo netikusią valdžią, eiti į pagalbą žandarams, policijai, kazokams, padėti žudyti anuos pasišventusius vyrus, teisybės, meilės, lygybės ir brolystės platintojus. Taip, p. Antanavičiaus, esi žmonių suvedžiojotoju — turi šiltą vietą, didelę algą, nori, kad tave prakeiktoji Maskolių valdžia vyskupu patvirtintų, tai skubiniš jai užsitarnauti! Gėda, amžina gėda! Savo brolius lietuvius, kurie už geresnę tėvynės ateitį kovoja, atiduodi „pragaro vilkui suėsti.“ Žinai, ką padarė Judošius Kristų pardavęs? — Ant sausos šakos pasikorė! O tu ką ketini padaryti savo geresnius brolius parduodamas?!

Rašto švento žodžiais pasiremdamas kvieti visus, kurie tiki į carą, jo valdžią, į įvairius skriaudikus, siurbėles, nepriimti į savo namus ir nepaduoti rankos tiems, kurie visų anų piktadarių nepripažįsta. Gera patarmė! Kad bent ji išsipildytų, tai pamatytumėme, kiek dar yra mūsų krašte siurbėlių tarnų, žinotumėm aiškiai, kuriuos žmones ir kuriuos namus reikia paženklinti kaip blogąją ligą ar maru užkrėstus.

Tikiu, kad tiktai nedaug tėra taip iš širdies Maskolių valdžiai atsidavusių, kaip tu, pone Antanaiti. Tau baisu, tau ilgu, tau gėda būti mažame parsišlavėlių būrelyje — kvieti daugiau į savo tarpą!..

Meluoja broliuk! Revoliucijonėriai sako, kad kiekvienas žmogus gali tikėti į Dievą, dangų, peklą, aniolus ir velnius be prievartos, nežudomas, nevarginamas; bet mes reikalaujame, kad valdžia visai nesikištų į tikėjimo dalykus, nė skatiko neduotų nuo visų žmonių surinktų pinigų kunigų ir bažnyčių užlaikymui: kad kiekvieno tikėjimo žmonės patįs savo kunigus ir bažnyčias

užlaikytų. To nori naujieji žmonės. Jau taip ir yra Amerikoje. O tu, kunigel, bijai, kad duonos nebtekis, jei tau Maskolių valdžia algos nebemokės. Bereikalo gąsčiojies! Dar tavo gyvenimui užteks tikinčiųjų, kurie panorės užlaikyti ir bažnyčias ir tau algele mokėt; gal nebeispultų tokia didelė, kaip dabar, bet vis tik badu stipti nereiks, — kaip ponas galėsi puikiai gyventi. O jei panorėsi žandarų ir prokurorų priedermes pildyti, tai ir Maskolių valdžia dar kokią duonos plutą primes.

O bene caras ir jo tarnai ir visos siurbėlės taip žmoniškai, dvasiškai gyvena, kad taip juos giri! Naujieji žmonės užtai ir pyksta ant jų, kad, patis į gyvولیus pavirtę, verčia ir visus darbo žmones į gyvولیus, savo pančius ant jų uždėdami.

Begėdi, Antoneli, kam taip per akis meluoja. Parodyk tuos raštus naujųjų žmonių, kur jie skelbtų, kad Kristaus mokslas niekai, kad kunigai nereikalingi! Jei kur jie apie tai sako, tai tvirtina, kad kunigai, kaip ir tu, tankiai labai iškraipo Kristaus mokslą, ant savo kurpalio perdirbdami. O kad tokie kunigai, kaip tu, daug skriaudos panašiais savo raštais ir darbais atneša žmonėms, tai tikra tiesa.

Apsaugok mus Dieve nuo tokių kunigų, kurie taip daro ir taip iškraipo Kristaus mokslą! Tikra tiesa, **tokių** kunigų su **tokiais** darbais mums nereikia!

Taip, ant mūsų nelaimės „aptemo“ tavo netikusi „širdis“. Visų tų keiksmų, kuriais drabstai nepatinkamus tau žmones, neatkartosiu — biau rūš jie man, — bet nors kelius čia paminėsiu, parodymui, kaip labai pritinka jie tau:

„Tarydamas išmintingu esąs, tikrai kvailas, perkreipei Dievo tiesą į melą ir labiau tarnauji sutvėrimui (t. y. carui) negu sutvėtojų (Dievui) . . . esi apkalbėtojas, apšmeižėlis, apdergėjas, puikus, pasipūtęs (su Šv. Povilu nori susilyginti) piktybių išradėjas“ (nori kad brolis brolių žudytų).

Naujuosius žmones vadini melo mokytojais, bet neparodai, kur ką jie sumelavo. Aš gi tavo melagysčių nors trupučiuką parodau. Vadini juos tvarkos gadintojais. Teisybė, bet tik *dabartinę* tvarką, tikriau sakant betvarkystę, nori jie panaikinti, o įvesti pilną nuolatnę neirstančią tvarką.

Oi tu begėdi, melagiau! Kur jie sako, kad vyriausybė nereikalinga? Parodyk nors vieną knygutę, nors vieną atsisaukimą, kur tai būtų pasakyta! Jie sako, kad dabartinė vyriausybė

visai netikusi, ji nesirūpina žmonių gerove, žmonių reikalais, o spaudžia tik, vargina praščiokus, kad tik jai, dabartinei vyriausybei, būtų saldu gyventi. Męs reikalaujame, kad vyriausybė būtų visų suaugusių žmonių renkama, be skirtumo tikėjimo, tautos ir lyties, kad kiekvienas žmogus galėtų pats be jokių tarpininkų nurodyti žmogų, kuri, jis norėtų į vyriausybę išrinkti, kad nieks nežinotų, kas ir koki pataria į vyriausybę rinkti, kad tik didžiūmos žmonių išrinktasis tegalėtų į vyriausybę patekti. O ne taip, kaip dabar. Seniai, seniai jau Maskviečiai pasikvietė vieną žmogelį Romanovu pavarde, paprašė kad jis paimtų valdžią į savo rankas ir sutvarkintų irstančią jų kraštą. Sutiko Romanovas; ėmė valdyti; o paskui panorėjo ir jo vaikai jo pėdomis sekti. Jau žmonių nebeprašomi rioglinas ant sosto ir ėmė patis, visai nebesiklausdami žmonių, kaip tinkami valdyti. Dar kiek vėliau atėjo popai, ėmė skelbti, kad Romanovus pats Dievas pastatęs ant žmonių paties Dievo, ne žmonių, suteikta jiems valdžia. Ir ėmė tikėti tamsuoliai, kad tai tikrai Dievas patupdė ant jų sprando carą. Tą patį dabar skelbia kunigėlis Seinų Vyskupijos Valdytojas ir jam panašūs ne Dievo, bet Romanovų tarnai.

Labai norėdamas valdžiai įtikti, vadina carą Ciesoriu, nors visuose ir cenzūros leidžiamuosiuose raštuose caras yra caru vadinamas. Taigi ir tautų apaštalas, sakydamas, kad kiekviena valdžia nuo Dievo paeina, tuo pačiu patvirtina, kad Maskviečiai kviezdami sau naują vyresnybę — Romanovą — nenusidėjo prieš Dievą. Tai-gi ir męs nenusidėsime prieš Dievą, jei pastatysime ant savęs mūsų pačių išrinktąją vyriausybę, kuri galės gerai visus reikalus vesti žmonių naudai, o ne taip, kaip dabar, kad yra caro vyresnybė, kuri veda reikalus savo ir ponų didikų naudai, o žmonių skriaudai.

Ponuti, trupučiuką meluoja sakydamas, kad naujieji, „mokytojai“, kaip tu juos vadini, „kalbina nemokėti mokesčių“. Jie kalbina nemokėti mokesčių dabartinei netikusiai vyriausybei, bet tuo pačiu laiku jie labai didelius, sulyginant su jų turto, moka mokesčius. Kiek tai pinigų sudeda jie raštų išleidimui, laikraščių ir knygelių spauzdinimui, kankinių šelpimui, mokyklų steigimui ir t.t.

Jie reikalauja, kad visi žmonės mokesčius mokėtų sulig savo išgalės: kas turtingesnis, tas daugiau, o kas vos tik

išmisti gali, kad nieko nemokėtų; o ne taip kaip dabar, kad nuo žmonių vargdienių visokiais tiesiais ir kreivais mokesčiais, muitais ir akčyzėmis išspaudžia kuone visus surenkamuosius mokesčius. O ponai didikai beveik nieko nemoka. Tai-gi mes patariame nemokėti **tokių** mokesčių, taip baisiai neteisingų **tokiai** bauriai vyriausybei, kuri surinktuosius pinigus išleidžia savo valdžios ir ponų palaikymui, žmonių paniekinimui ir skriaudimui.

Į karūmenę stoti nepatariame, atkalbinėjame. Tai tiesa. Bet kas tame pikto? Klausi „ar yra tokia valstybė, kur nėra karūmenės“? Ar gi ne gėda tau, kunigel, klausti? Ar gi tu jau toks tamsus, kad to nežinai? Jau ir paprastas vargdienis, kurs ir skaityti nemoka, o yra buvęs Amerikoje, žino, kad ten karūmenės nėra, ir žmonės daug geriau gyvena negu pas mus. Jei jau mums, mūsų raštams netiki ir knygų visai neskaitai, tai pasiklausk iš Amerikos pagrižusių — tai jie galės tame dalyke apšviesti.

Be to dar galime priminti, kad Anglijoje ir Šveicarijoje nėra karūmenės. Mes norime, kad ir pas mus jos nebebūtų, kad nereikėtų dykaduonių maitinti — tegul jie darbą dirba, o pinigus, ką eina jų užlaikymui, sumeskime ir mokslą platinkime po žmones.

Sutinkame su Jėzaus žodžiais: „atiduokite, kas yra ciesa-rius-ciesoriui, kas yra Dievo Dievui.“ Tik pridėti reikia, kad „atiduoki žmonėms, kas yra nuo žmonių paimta“. O ką ciesoriai užsdirbs, tepasilaiko sau — neimsime nuo jų; bet tik prie svetimo turto tenekiša rankų; teneplėšia iš mūsų kruvinu prakaitu uždirbto skatiko; ką mes uždirbsime, tai mūsų. Savo uždarbį tegalime duoti tam, kurs mums naudą atneša, o ne tam, kurs mūsų kailį engia.

Sakai, ponuti, kad gerą darydami užsipelnysime „vyresnybės pagyrimą“. Kam gi per akis meluoti?

Ar nežinai, kad Maskolių vyresnybė tupdė į kalėjimą žmones, kurie gabeno maldaknyges iš Prūsų? O gal tau rodos, kad maldaknygės — tai blogas daiktas, ir kad blogai darė tie, ką nešė jas savo broliams katalikams?

Ar gi tu, kunigeli, toks kurčius ir spitras — negirdi ir nematai, kaip vyresnybė baudžia kiekvieną, kurį sučiumpa be-mokinant vaikų būrį iš maldaknygės skaityti? Žinai gal, ką valdžia padarė su vyskupu Žvieravičiu, Grineveckiu ir kitais?

Ar tai tie vyskupai ir kunigai, ką savo aveles saugojo ir gynė nuo stačiatikystės, nuo „vilko nasrų“ — tai blogai darė? Arba tie kunigai, ką krikščijo ir išpažinties klausė unijotų ir tų, ką buvo varu prirašyti prie stačiatikių, irgi blogai darė. Ar gi tu negirdėjai apie Kražius, Kėstaičius, kur žmonės norėjo savo bažnyčioje melsties, o vyresnybė juos išvaikė, plakė, kalėjime laikė?

Čia tik katalikystės ir kunigų skriaudas teparodau, gal bent jas suprasi; o juk daugybė žmonių kenčia valdžios persekiojimą už kitokius savo gerus darbus; apie juos neminiu, nes gal sunku tau būtų suprasti.

Ką čia daug tau pasakoti? Juk vis tiek tu nenori teisybės žiūrėti. Tau vien tik rūpi vyresnybei įtikti, jos nedorybes pateisinti; o apkaltinti, apšmeižti, iškolioti visus tuos, kurie nori sugriaut dabartinę valdžią, į jos vietą žmonių išrinktą vyresnybę pastatyti, jos klausyti, jai mokesčius mokėti, jos darbus prižiūrėti.

Sakai, kad vyresnybė „ne be priežasties kalaviją nešioja, nes yra Dievo tarnas“.

Ar gi ne gėda jau tokiu būdu teisinti Maskolių valdžią — vadinti ją net Dievo tarnais?

Ar gi Dievas su kalaviju vaikščiojo? Ar jis liepė apaštalams kalavijus nešioti? Ar jau kiekvienas žmogžudys, kurs kalaviją prie šono nešioja, jau yra Dievo tarnu? Turėk bent lašą gėdos!

O jei kas jau kursto žmones kitų tautų ir tikėjimų kromus naikinti, tai tik tokie ponaičiai, kaip tu. Pažiūrėk į „Lietuvių Laikraštį“ — ten rasi Kun. Šnapščio plūdumus ant žydų ir kurstymus žmonių prieš juos.

Męs gi tvirtiname, kad kiekvienas turi turėti lygias tiesas, ar tai žydas, ar lietuvis, ar lenkas, vis tiek bile žmogus, bile ne siurbėlė.

5) Kaip geras caro tarnas gini monopolius. Gerai darai, nes monopoliai duoda kuo-didžiausį pelną caro valdžiai, apie 400 milijonų rublių kasmet. Jei monopolius apgįsi, pasirūpįsi, kad dar daugiau dektinės išgertų žmonės, tai jau tikrai patvirtis tavo vyskupu ir nepasigailės tau ant kietos krūtinės medalį ar kryžių prikabinti su parašu „za otličije“. Ir kaip paniekinu tu moteris! Sulygini jas su monopoliais! Tai tau rodo, kad moters tiek-pat yra vertos, ką ir monopoliai arba arkliai?! Jei jau nori

paaikškinimui lyginti monopolius, 28ai sulygink juos su alkanais vilkais, išleistais ant beginklių žmonių.

Tai kažin - kas čia labiau bus nukentėjęs: ar ta valdžia, kuriai žmonės sugriauna monopolius, kitaip negalėdami nuo tos smarvės, nuo to vilko atsiginti; ar tie žmonės, iš kurių per tiek metų valdžia per monopolius milžo, kitaip sakant, dailiai, gražiai vogė pinigus?

Man regis, kad nevisai gal gerai daro žmonės užmušdami vilką, — vis tik atima nuo jo gyvybę. Bet juos galima bent pateisinti: matydami, kad vilkas kumeles ir avelės piauna, žmonės ir užmuša vilką. Bet kaip pateisinsi tą vilką, kurs neprašytas įlenda į mūsų namus ir mets iš meto rija ir rija mūsų gėrybę?

Negut tik tamsta, kunigeli, „vilko“ samdininke, galėtumei pateisinti tą vilkėlį! — Teisybė, jis Tamstos geras, senas bičiulis!

Tai-gi tegul atsimena tavo ginamoji vyresnybė prisakymą: „nedaryk kitam to, ko nenori kad tau būtų daryta!“ Tegul atsimena, kad kartais ir ją gali pradėti kankinti žmonės, nebeteikę kantrybės taip, kaip ji dabar mus kankina. Kad tik kartais tie žmonės neimtų plėšti vyresnybės privogto turto. Jei ji nori, kad su ja taip nepadarytų žmonės, tegul nevargina jų, tegul neplėšia nuo jų neteisingų mokesčių, tenereikalauja mūsų galvų guldyti už jos kaltybes. Bene girdėjai kartais, kunigėli, kiek mūsų brolių lietuvių paskerdė Mandžūrijos laukuose? Kad tik kartais, žmonės kantrybės nebeteikę, neimtų ir jai tą-pat daryti. Tik tiek, kad vyresnybė tiek daug galvų netur, kiek ji paskerdė mūsų brolių Mandžūrijoje. Jeigu mūsų žmonės ims taip kapoti vyresnybės galveles, tai neprikapos tiek daug galvų, o jau vyresnybės nebeteiks. Taigi suprask, kunigėli, jeigu ir Tavo galvelę pridėti prie caro bernų, visas jas nukirsti vienu sykiu, tai ir tada nepriskaitytumėm tiek galvų, kiek ta vyresnybė yra nukapojusi mūsų broliams Mandžūrijoje. Teisybė, kunigel, sakai: „padaryta artimui nuoskauda turi būti atlyginta“. Mės to reikalaujame! Tik visų mums padarytų nuoskaudų vyriausybė ir per amžių amžius mums neatlygis!

6) Jei teisybės žiūrėtumei, tai pasakytumei: „dabartinės tvarkos ardytojai“ (tikriau sakant betvarkės). Teisybė, yra keliame streikai. Gaila, kad ne pas visus, kurie per daug skriaudžia darbininkus.

Jei, ponuti, turėtumėt nors mažutį supratimą apie darbininkų reikalus, apie turtą išdirbimą, tai pasakytumei, kad streiko valandos yra sunkios ir vienai ir antrai pusei, bet ten, kur darbininkai gerai laikėsi, statė reikalavimus po gero dalykų apsvarstymo, — tai streikui pasibaigus ir darbininkams būdavo geriau — turėjo jie geresnes sąlygas ir visūmenės turtas augstyn pakildavo, nes darbdavys turėjo gerai pasukt galvą, kad kuo daugiau ištraukt naudos iš žemės, ūkį sutvarkindavo; o žmonės sotesni, ne taip nuvargę, geriau darbus atlikdavo ir per tai daugiau nuveikdavo. Viena žodžių, ir darbininkams ir visūmenei išmintingi streikai tik ant naudos išeidavo sviete. Jeigu galima tik pagerinti buvį ramiai be streikų, tai nieks jų ir nekelti; streikas tai paskutinis smarkiausias kovos įrankis. Bijai, kunigeli, streikų, nes jų ir vyresnybė bijo; bijo, kad neimtų žmonės ir iš jos reikalauti sau tiesų. O vėl bijote jus ir dėlto, kad Lietuvoje streikai, galima sakyti, nauji — išgąstį žmogui įvaro. Kitur, kaip va: Anglijoje, Amerikoje, Vokietijoje — tai paprastas daiktas. Darbininkai ten maž tekenčia per streikus, nes yra tarp visų didelė vienybė, kiti kitam padeda; jie turi didelių pinigų sukrovę, iš tų pinigų šelpia streikininkus. Ir pas mus ateis laikas, kad visi, ar bent daugumas darbininkų, susivienys ir šelpsi kiti — kitą „Darbininkai — ne razbainikai“ sakdavo Šiauliuose per streiką šių metų Vasario mėn. Jie kitiems nedaro skriaudos, jie tik savo tiesų jiesko, savo ir visūmenės pagerinimo trokšta.

Jei tikrai atsiims atlyginimą už nuoskaudas tie, ką nuoskaudas yra padarę, tai, turbūt, darbdaviai turės atsiimti, nes jie daugiausiai yra nuoskaudų padarę darbininkams. Juk jie iš darbininkų rankų puikiai gyvena, nes neatiduoda viso ko, ką darbininkas uždirba; — jei viską atiduotų, tai nesusikrautų turtą, ir darbininkai būtų sotūs, apsidarę ir nenuvargę; bet per tai, kad jie negauna viso to, ką jie uždirba, tai ponai ponauja, o darbininkai skursta. Tik ačiu darbininkų nesusipratimui ir jums, kurie tą nesusipratimą prilaikote, darbininkai taip vargsta.

Ateis laikas, kad jie pareikalaus savo tiesų. Tada ponų ponavimas pasibaigti turės, o visi darbą dirbs ir pagal darbo užmokesnį gaus.

Ponams ir ūkininkams Tu, kunigeli, patari elgties su darbininkais, kaip su jaunesniais šeimos vaikais.

Ačiu už tokią patarmę!³⁰ Seniau darbininkai buvo laikomi daikto, paskui gyulio vietoj, kuri galima buvo užmušt, pakart, pardnot. Laikai mainosi. Tu, ponuti, dabar leidi žiūrėti į darbininkus, kaip į vaikus ir tai dar jaunesniusius. Ačiu už gerą širdį! Bet darbininkai to nenori. Jie reikalauja, kad į juos žiūrėtų, kaip į žmones, ir elgtųsi su jais ne kaip su mažais aklais vaikais, bet kaip su žmonėmis, kurie savo priedermes pildo; jie, pildydami savo priedermes, yra lygūs kiekvienam kitam žmogui, kurs priedermes pildo; jie aukščiau stovi už visus žvaigždėtus ir ausuotus ponus, kurie, jokių priedermių nepildydami ir darbo nedirbdami, turi daug tiesų pasiglemžę. Nereikia geros širdies „rodyti“, tik būkit teisingi, pildykite savo priedermes, turėkit širdį ir bus gana! O jei neturėsite širdies, tik norėsite „rodyti gerą širdį“, tai akis monysite. Nereik to! Ne tik „už menką nieką“, bet visai neturi tiesos nieks ir niekada nutraukti nuo darbininko algos. Jei darbininkas prasikalto, tai trečiųjų teismas turi išrišti klausimą, nutarti, kaip turi būt nubaustas ar kaip turi būt skriauda atlyginta. Taip-pat ir su darbadaviu: jei jis prasikalto prieš darbininkus, turi būt trečiųjų teismas t. y. iš darbadavio ir darbininko pusės parinktieji vyrai turi spręsti. Tada bus teisingai. O jei leisite ponams patiems daryti teismą ir bausti darbininkus, tai kur bus teisybė? Pats savo reikale negali būti teisėju. Taip-pat paskui gali ir darbininkai imti teisti ponus už jų prasikaltimus! Ar patiks tada jums, ponai ir kunigai? Abejoju, ar yra atsišaukimai priešingi Kristaus mokslui — tikėjimui; vyresnybei tai visi atsišaukimai priešingi, nes jos biaučiau darbus nurodo; ir per tai valdžia neapkenkia jų, kaip velnias švento vandens. Negražu pravardžioti žmogų, kurs už laisvę ir savo tėvynės gerovę kovoja, „nedorėliu“.

Budkoje trupučiuką ne taip buvo, ponuli. Turbūt žandarai Tamstai papasakojo, o ne žmonės, kurie matė. Jeigu žemsargis nebūtų norėjęs nušauti agitatoriaus, tai niekas į jį nebūtų šovęs; nieks jo nebūtų nė pirštu užgavęs; šį kartą šovė ne agitatorius, anot tavęs „kurstytojas“. Žiūrėk, kaip tai yra Anglijoje. Ten susirenka daugybė žmonių, ateina kalbėtojai, dalina atsišaukimus, kalba visą, kas tik jiems rūpi: ir ant karaliaus ir ant ministrų, o policija stovi šalip ir žiūri, kad neatsitiktų su žmonėmis nelaimės, — daugiau nieko.

Todėl ten niekas policijos nė pirštu neužgauna. Bet jei ant tokio kalbėtojaus užpultų policija, norėtų nušauti, tai nedyvai, jei jie gindamos užmuštų tokį netikusį policijantą — žmogžudį.

Kam reikia taip kalbėti — tartum į kviečius atsistojęs nori žvirblius baidyti! Nebijok, nė vieno nekalto žmogaus agitatoriai neužgavo ir neužgaus; tyčiomis neeis ir nedarys blogo kitam. Bet, jei pagal tavo patarimo, užpuls ant jo brolis ar tėvas ir norės sučiupti ir žandarams atiduot, kad miriot nubaustų, tai žinoma tada prisieis ginties. Galima atkartoti, kad „kurie tokius daiktus daro, verti yra mirties“. Jau antros dalies sakinio neatkartosiu, nenorėčiau, kad taip smarkiai būtų baudžiami ir tie, „kurie pritaria tai darantiems“. Jeigu pridėčiau, tai, turbūt, ir tau reikėtų laukti mirties. Gal dar būtų peranksti, ši kartą dar galima tau dovanoti.

8) Štai kam ta tavo visa kalba buvo! Policija ir žandarai prašė tavo pagalbos, ir tu mielai suteiki jiems. Liepi žmonėms nubausti visus tuos, kurie dalis knygeles prieš valdžią ir žodžiu aiškis caro ir jo bernų nedorybes: liepi išduoti juos „į vyriausybės rankas“. Ar tai Kristus tau taip liepė elgties su laisvės teisybės mylėtojais ir žmonių užtartytojais? ar gubernatorius prašė? Tu net gązdini žmones, kad išpažinties neprimsi ir nuo bažnyčios atskirsi visus, ką neįtikės tavo žodžiams, visus tuos, kurie trokšta tėvynei geresnės ateities, geresnės tvarkos, teisybės, skriaudų, vargų ir ašarų sumažinimo. Kas gi tu toks esi? Kaip tave už tai pavadinti?!!! Caro berne! Žandarų tarne! Protų aptemdytoji! Kristaus mokslo iškraipytoji! Geresnio vardo nėra tau!

Tu liepi neįieškoti geresnės ateities, tu liepi „pasikakinti tokia dalia, kurią suteikęs yra „Dievas.“ Bepigu tau kalbėti taip tūkstančius kas-met parvarant, gardžiai valgant, puikiai gyvenant. Įlisk tu į vargdienio kailį, ir tada sakyk: pasikakinkime ta dalia, kurią mums Dievas suteikė!

Tu, caro samdininke, tikėdamas už biaučius siundymus ganti vyskupijos sostą, kvieti ir kunigus į pagalbą, tik jiems tu prižadi „dangaus karalystę.“

Tu nori būk tai santaiką daryti.

Tokiu būdu santaiką darydamas dar didesnes riaušes gali sukelti.

Tada tik bus santaika Lietuvoje, kada nebeliks riausių, kada bus įvesta teisinga tvarka, kada nebeliks mūsų krašte įvairių

įvairiausių skriaudėjų pradedant nuo caro, o žemskiais ir uriaadninkais baigiant; pradedant nuo Seinų Vyskupijos Valdytojaus ir baigiant kad ir žemiausiu, bet aklų pasekėju jo blogųjų darbų; pradedant nuo tų grapų, kunigaikščių ir kitų ponų didikų, kurie nieko gero patis nedirbdami sunkia tik syvus iš žmonių darbininkų, ir baigiant visais tų ponų nors ir mažiausiais užstovais, vadinamais ekonomais urėdais ir kitais užveizdais, kuriems rūpi ne žmonių gerovė, bet vien tik pono kišenės pripildymas auksu, kurį jis paskui mėto po visą srietą be jokios naudos.

Tas visas skriaudas ir vargus galės prašalinti Lietuvoje Vilniaus seimas, išrinktas visuotinu, lygiu, slaptu ir betarpišku balsavimu be skirtumo tautos, tikėjimo ir lyties!

Šalin caro valdžia! Šalin jos tarnai, nedorieji kunigai!

Tegyvuoja Lietuvos autonomija su Seimu Vilniuje!

Žinios.

Meldžiame rašyti žinias tik ant vienos popieriaus pusės, antrą pusę palikdami dyką, ir nors kiek aiškiaus, su didesniais tarp eilių tarpais. *Red.*

Iš Lietuvos.

Vilnius. Spalių 16 d. susirinko geležinkelių tarnai į savo butą ant Chersono gatvės pasikalbėti apie dabartinį padėjimą, apie streiką. Prisirinko labai daug prašaliečių, net vietos pritrūko didžiausioj salėj. Buvo labai karštos kalbos. Atvyko gubernatorius. Susirinkusieji pareikalavo paleist iš kalėjimo visus suimtuosius jų draugus. Gubernatorius sakėsi negalįs pats to padaryti, kvietė išrinktuosius važiuoti su juo pas general-gubernatorių. Kadangi mieste buvo pilna kareivių pristatyta, spėjama buvo, kad gal kartais karūmenė užpult ant žmonių grištančių iš susirinkimo. Todėl reikalaujama buvo, kad gubernatorius pasirūpintų sulaikyti karūmenę nuo užpuolimų.

Gubernatorius grafas Palenas davė žodį, kaip išsitarė „duodu ruso žodį“, kad nė vieno, kas tik su juo eis iš susirinkimo, nieks nė pirštu neužgaus. Jam buvo pažadėta jo nepaliečiamybė, tai yra, kad nieks jam nieko pikto nepadarys. Gubernatorius sėdo į vežimą, atsisėdo su juo 6 išrinktieji geležinkelių tarnai po du iš priešakio, iš šalių ir iš užpakalio; jeigu kas šautų, tai pirma į savo žmogų pataikytų. Kaip tik išvažiavo

ant Jurgio prospekto, tuojau prasidėjo skerdynė — gubernatorius, davęs kažinkoki ženklą kazokams ir kareiviams, kuogreičiau nuvažiavo sau, o į žmones ėmė šaudyti. Baisus sumišimas pasidarė; užmuštų ant vietos krito 4, sužeistų kelios dešimtys. Stai tau gubernatoriaus žodis. „ruso“ žodis! Pasirodo, kad ta skerdynė buvo iš anksto prirengta: jau išvakaro liepta ištuštinti visus viešbučio numerius nuo gatvės toje vietoje, kur buvo šaudymas. Sako, kad gubernatoriui pravažiuojant šovęs pro langą į žmones žandarų aficerius; tuojau gubernatoriaus vežėjas, nušokęs nuo vežimo, pradėjęs šaukti „gelbėkit gubernatorių!“ ir ėmė tuojau nieko nelaukdami kareiviai šaudyti. Sako, taip jau buvo sutarta, kad gubernatorius būtų nekaltas. Todėl ant rytojaus išlipdė po miestą apskelbimus, pasiteisindamas, būk tai jis neliepęs šaudyti, būk tai į jį kažikas šovęs, sako net kulipką jo kišenėj radę! Taip begėdiškai nori apmauti akis žmonėms. Kaip tai galėjo kas į jį šauti, kad aplink jo buvo apsėdę 6 žmonės ir nė vienam nekliuvo, nė vienas iš jų nematė to šovimo. O vėl gera ta karūmenė, kuri vežėjo liepiama šauna!

Ant rytojaus buvo laidotuvės. Buvo pareikalauta, kad general-gubernatorius atimtų nuo gatvių, kuriomis eis laidotuvės, policiją, žandarus ir karūmenę. Tvarką užlaikė patis žmonės. Laidojo žydus, bet susirinko kuo ne viso miesto gyventojai, galėjo būti į 40 tūkstančių žmonių, buvo daugybė vainikų ir vėliavų su įvairiausiais parašais, daugiausiai gramzdinančiais caro valdžią, jos sauvale.

Spalį 18 d. buvo vėl laidotuvės vieno žydo irgi be karūmenės, kazokų ir policijos, tvarka buvo puiki, malonu žiūrėti! Žmonių ir vainikų buvo dar daugiau. Ant kapų buvo abu sykiu puikios, karštos kalbos prieš valdžią.

Spalį 21 d. vėl šaudė karūmenė į nekaltus žmones ant Zavalnos gatvės. Čia dar biauriau buvo padaryta. Buvęs pasamdytas žmogus, kurs priėjęs prie policijanto šovęs į jį, tartum užmušti norėdamas. Tuojau atbėgo kareiviai, suėmė jį ir ėmė šaudyti žmones, kurie buvo susirinkę toj vietoj. Vėl krito 4 užmušti ir keliolika sužeistų; paskui mirė du sužeistuoju. Tų aukų žydai jau nebelaidojo iškilmingai, nes policija buvo prikursčiusi žmones prieš žydus. Užtat 23 d. iškilmingai laidojo vieną rusą darbininką: net popai dalyvavo laidotuvėse. Teip-pat buvo daugybė žmonių, ir daug žydų atėjo. Tarp vainikų ir vėliavų

mačiau — buvo su ir lietuviškai parašais. Ant vėliavos buvo parašyta — ant vienos pusės: „Garbę žuvusiems už laisvę!“, o ant antros: „Galas prispaudėjams. Lietuvių Demokratų Part.“ Viena vėliavos pusė buvo raudona, o antra juoda. Tos laidotuvės parodė, kokios didelios minios žmonių neapkenčia caro valdžios ir kaip tai eina išvien prieš tą baurią valdžią ir žydai ir lietuviai ir lenkai ir rusai.

Po manifesto buvo padaryti prie Mikalojaus bažnyčios keli lietuvių susirinkimai. Lietuvių Demokratų partijos žmonės aiškino dabartinį padėjimą, išrodinėjo valdžios monus, nagrinėjo manifestą, kvietė tvirtai laikytiesi išvien su visais, kurie eina prieš caro valdžią. Buvo dalinami atsišaukimai tam tikslui atmušti Vilniuje.

Vilnietis.

Traškūnai. Mažonų sodžiaus ūkininkai nemoka mokesčių valdžiai. Atvažiavo staršina su starosta ir kitais valdžios tarnais aprašyti judinamąjį žmonių turtą.

Įeinant jiems į vieno ūkininko grinėčia kažikas sušuko: „Šalin caro valdžiai!“ Persigando caro valdžios tarnai, nebižino, ką sakyti, ką daryti. Apsisukę traukė sau atgal žmonių išjuokiami. Kažikas dar nulydėjo juos keliais šūviais į orą.

Žilis.

Ūkmergė. Keletą dienų buvo uždarytos visos krautuvės, tik leidžiama buvo juoda duona pardavinėti. Spalių 16 ir 17 d. buvo manifestacijos. Sakė, išanksto buvo prižadėję aficeriai nešaudyti į žmones. Būrelių žmonių, daugiausia žydų, keletą kartu perėjo per miestą raudona vėliava nešini. Ant rytojaus, kada jau buvo žinoma apie užmuštuosius, nekaltas valdžios aukas Vilniuje, pasirodė jau ir juoda vėliava greta raudonos. Buvo prakalbos žydų, rusų ir lenkų kalbomis. Bet lietuviškai nė vienos prakalbos nebuvo. Kaip tik atėjo žinia apie manifestą ir pažadėtąsias laisves, daugumas pradžiugo kaip ko gero sulaukę. *Ūk.*

Anykščiai. Žmonės, patyrę apie naują caro manifestą, išėję iš bažnyčios pakėlė raudoną vėliavą ir paskirtoj vietoj susitiko su žydų būreliu taipgi su raudona vėliava. Visi drauge gražioje santaikoje perėjo keletą kartų per turgų. Nors manifestas ir prižada ypatingą nepaliekiamybę, vienok jau po manifesto buvo areštai. Vėl įbruko mums ant sprando karūmenė. Naujasis pristavas visoms keturioms stengiasi parodyti savo reikalingumą. — *aitė.*

Atsakomasis Redaktorius J. Lapinas, Tilžėje.

Spauzdinta pas J. Schoenkę, Tilžėje.

Turiny's „Varpo“, N. 1 ir 2.

Lietuvių balsas. — Ar revoliucija ar reformos? — Iš revoliucijino judėjimo Rusijos viešpatystė. — Nauja Rusijos politika ir Lietuva. — Iš literatūros ir gyvenimo. — Amžina legenda. — Cicilikai. — Pikta valia. — Korespondencijos. — Vilnius. — Du laišku iš Šiauro. — „Rūtos“ atsiliepinimas. —

Turiny's Varpo N. 3.

Nauji monai. — Apie mokyklas. — Pro domo sua. — Ukrainiečių spauda Rusijoje. — Iš revoliucijinio padėjimo Rusijos viešpatystė. — Litvomanai. Drama 4-iose veikimuose. — Korespondencijos. — Senapilė. — Suvalkai. — Lenkija. — Ukraina.

Turiny's „Varpo“, N. 4 ir 5.

Lietuvių reikalavimai. *P-tis ir Red.* — Mēs ir legališkoji spauda. — Naujai išgautoji spauda kaip agitacijos įrankis. *Naujas Darbininkas.* — Ar galime mēs šelpiti legališkąją spaudą. *Red.* — Iš literatūros ir gyvenimo. — Pro domo sua. (Tęsimas.) *Elzikonis.* — Ukrainiečių spauda Rusijoje. (Tęsimas.) — Litvomanai. (Tęsimas.) — Nuo *Red.* ir *Adm.* Aukos LDP. reikalams. — Atsakymai.

Turiny's „Varpo“, N. 6.

• Išvien į kovą! *Lietuvių Demokratų Partija.* — Ar gali mums pakakti visuotinio seimo. *S-s.* — Pro domo sua. (Pabaiga.) *Elzikonis.* — Ukrainiečių spauda Rusijoje. (Tęsimas.) — Bevarant karėn. Iš kelionės užrašų. *T-s.* — Litvomanai. (Tęsimas.) — Korespondencijos. Vilnius. Iš Galicijos. — Nuo *Red.* ir *Adm.*: Aukos L. D. P. reikalams. — Kovos išdas.

Turiny's „Varpo“, N. 7 ir 8.

Iš Lietuvos inteligentų susivažiavimų natarimų. — Lietuvos tautų atstovų susivažiavimus Vilniuje. Panevėžio susivažiavimo nutarimai. Lietuviškųjų partijų atstovų susivažiavimas Kaune. — Kas tai yra sociališkoji revoliucija? *K. Kautsky.* — Už teisybę. Atsakymas „Vienybei Lietuvinkų“. *L. D. P.* — Iš literatūros ir gyvenimo. — Yvairūs balsai. — Ukrainiečių spauda Rusijoje. (Pabaiga.) — Litvomanai. (Pabaiga bus.) — Nuo Redakcijos ir *Adm.*: Atsakymai. —

1. Trumpa senovės lietuvių istorija. 1892. pp. 56	10 kap
2. A. V. Kas kaltas? 1894. pp. 24	10
3. Kaukazo belaisvis. 1894.	5
4. Musų pasakos. 1894. pp. 26	5
5. Jurgis Kastrijotas. 1894. pp. 13.	5
6. Krumplių Jonas. 1895. pp. 36	10
7. Šventmikis. Parmazonas arba baisumas Dievo rustybės. 1897. pp. 36	10
8. P. A. Apsakinėjimai apie žemę, vandenį ir orą. 1898 pp. 48	10
9. Žemaitė. Paveikslai (iš „Ukininko“). 1899. pp. 36	5
10. Žemaitė. Paveikslai (iš „Varpo“). 1899. pp. 47	5
11. Pagaikštis. Bitės. 1899. pp. 24	5
12. Mykolaitis. Mindaugis. 1899 pp. 58	5
13. Lazdynų Pelėda. Kas priešius? 1900. pp. 32	5
14. Bitė. Tėvas ir sūnus. 1900. pp. 23	5
15. Žemaitė. Valsčiaus sudas (komedija). 1900. pp. 19	5
16. B. Kova (drama). 1900. pp. 40	10
17. A. ickeryčius Velinės. 1900. pp. 68	15
18. J. B. Grabnyčių žvakė. 1901 pp. 31	5
19. Žemaitė. Paveikslai (iš „Varpo“) 1901. pp. 42	10
20. Lazdynų Pelėda. Sugriautas gyvenimas. 1901. pp. 29	5
21. Tė. Šunadvokatis. 1901. pp. 48	12
22. Parapija ir kunigas. 1901	5
23. Ž. „Ne gadaj“ arba Baisus sapnas. 1902. pp. 18	5
24. B. Nebepiramas. 1902. pp. 23	5
25. Žemaitė. Atminimai. 1902. pp. 23	5
26. Dvi Moterys. Veinias spastuose. 1902. pp. 62.	10
27. L. P. Juodošius. 1902. pp. 11	5
28. L. P. Klajunas. 1902. pp. 60	20
29. Karoliūs Jak-s. Vaidila. Originališka novelė. 1902. pp. 15	10
30. J. Barzdyla. Apsireiškimai iš žemės gyvenimo. 1902 pp. 44	10
31. Nežinomas. Rykštės. 1902 pp. 24	5
32. Iriš. Seno kareivio papasakojimas. 1902. pp. 16	5
33. Dvidešimtmetinė „Auszros“ sukaktuvės. 1903 pp. 62	50
34. Tautiškas atgijimas Lietuvių ir kitų jaunų tautų. 1903 pp. 40	15
35. Žemaitė. Kunigo naudą velniai gando. 1903. pp. 24.	5
36. — Sodžiaus vaizdeliai. 1903. pp. 24	5
37. Dvi Moterys. Litvomanas. (drama) 1905. pp. 58	20

Adresas: M. Saunus, Tilsit, Ostpr., Fabrikstr. 27.